Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 13. septembra 2017*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Poľnohospodárstvo – Geneticky modifikované potraviny a krmivá – Núdzové opatrenia – Vnútroštátne opatrenie, ktoré má za cieľ zákaz pestovania geneticky modifikovanej kukurice MON 810 – Udržiavanie opatrenia v platnosti alebo jeho obnovenie – Nariadenie (ES) č. 1829/2003 – Článok 34 – Nariadenie (ES) č. 178/2002 – Články 53 a 54 – Podmienky uplatnenia – Zásada preventívnosti“

Vo veci C-111/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunale di Udine (Okresný súd Udine, Taliansko) z 10. decembra 2015 a doručený Súdnemu dvoru 24. februára 2016, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

Giorgiovi Fidenatovi,

Leandrovi Tabogovi,

Lucianovi Tabogovi,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory L. Bay Larsen (spravodajca), sudcovia M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan a D. Šváby,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. februára 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– G. Fidenato, L. Taboga a L. Taboga, v zastúpení: F. Longo, avvocato,

– talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Gentili, avvocato dello Stato,

– grécka vláda, v zastúpení: G. Kanellopoulos a D. Ntourntoureka, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: C. Zadra, K. Herbout-Borczak a C. Valero, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: taliančina.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 30. marca 2017,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 34 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách (Ú. v. EÚ L 268, 2003, s. 1; Mim. vyd. 13/032, s. 432), ako aj článkov 53 a 54 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 2002, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 463).

2 Tento návrh bol predložený v rámci trestného konania proti pánovi Giorgiovi Fidenatovi, ako aj proti pánom Leandrovi Tabogovi a Lucianovi Tabogovi, v ktorom sa im vytýkalo pestovanie odrody geneticky modifikovanej kukurice MON 810 v rozpore s vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá takéto pestovanie zakazuje.

Právny rámec

Nariadenie č. 1829/2003

3 Odôvodnenia 1 až 3 nariadenia č. 1829/2003 stanovujú:

„(1) voľný pohyb bezpečných a zdravých potravín a krmív je základným aspektom medzinárodného trhu [vnútorného trhu – *neoficiálny preklad*] a významne prispieva k zdraviu a duševnej pohode občanov a k ich sociálnym a hospodárskym záujmom;

(2) zaistiť vysoký stupeň ochrany ľudského života a zdravia je v záujme politiky spoločenstva;

(3) s cieľom ochrany zdravia ľudí a zvierat, potraviny a krmivá zložené, obsahujúce alebo vyrobené z geneticky modifikovaných organizmov… by mali podliehať posúdeniu bezpečnosti prostredníctvom postupu spoločenstva pred ich umiestnením na trh v spoločenstve.“

4 Podľa článku 1 písm. a) a b) tohto nariadenia je cieľom tohto právneho predpisu vytvoriť v súlade so všeobecnými zásadami stanovenými v nariadení č. 178/2002 základ pre zabezpečenie vysokého stupňa ochrany ľudského života a zdravia, zdravia zvierat a dobrých životných podmienok zvierat, ochrany životného prostredia a záujmov spotrebiteľa vo vzťahu ku geneticky modifikovaným potravinám a krmivám, a to za predpokladu zabezpečenia efektívneho fungovania vnútorného trhu, a tiež ustanoviť povoľovacie konania a dohľad nad geneticky modifikovanými potravinami a krmivami.

5 Článok 34 uvedeného nariadenia nazvaný „Núdzové opatrenia“ stanovuje:

„Ak je zrejmé, že výrobky, ktoré sú povolené týmto alebo v súlade s týmto nariadením pravdepodobne predstavujú vážne riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo životné prostredie…, príjmu sa opatrenia podľa postupov, ktoré sú ustanovené v článkoch 53 a 54 nariadenia [č. 178/2002].“

Nariadenie č. 178/2002

6 Odôvodnenia 20 a 21 nariadenia č. 178/2002 stanovujú:

„(20) zásada preventívnosti sa uplatňuje na zabezpečenie ochrany zdravia v spoločenstve, čím vznikajú prekážky voľného pohybu potravín alebo krmív; preto je nevyhnutné prijať jednotný základ tejto zásady na jej uplatňovanie v celom spoločenstve;

(21) za tých špecifických okolností, keď existuje riziko ohrozenia života alebo zdravia, ale pretrváva vedecká neistota, zásada preventívnosti poskytuje mechanizmus na stanovenie opatrení súvisiacich s riadením rizika alebo iných postupov na zabezpečenie vysokej úrovne ochrany zdravia, pre ktorú sa rozhodlo spoločenstvo.“

7 Podľa článku 6 tohto nariadenia:

„1. Na dosiahnutie všeobecného cieľa vysokej úrovne ochrany ľudského života a zdravia, musí byť potravinové právo založené na analýze rizika s výnimkou, ak nezodpovedá okolnostiam alebo charakteru opatrenia.

2. Vyhodnotenie rizika bude vychádzať z dostupných vedeckých dôkazov a bude sa vykonávať nezávisle, objektívne a transparentne.

3. Riadenie rizika bude brať do úvahy výsledky vyhodnotenia rizika a najmä stanoviská [Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín] uvedené v článku 22, iné faktory vyplývajúce z posudzovanej záležitosti a zásadu preventívnosti, ak sú podmienky stanovené v článku 7 ods. 1 relevantné, aby sa dosiahli všeobecné ciele potravinového práva stanovené v článku 5.“

8 Článok 7 uvedeného nariadenia nazvaný „Zásada preventívnosti“ stanovuje:

„1. Za určitých okolností, ak sa po vyhodnotení dostupných informácií zistí možnosť škodlivých účinkov na zdravie, ale pretrváva vedecká neistota, môžu sa prijať dočasné opatrenia na riadenie rizika potrebné na zabezpečenie vysokej úrovne ochrany zdravia, pre ktorú sa rozhodlo spoločenstvo, až do ďalších vedeckých informácií pre komplexnejšie vyhodnotenie rizika.

2. Opatrenia prijaté na základe odseku 1 musia byť primerané a nesmú obmedzovať obchod viac, než to vyžaduje dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia, pre ktorú sa rozhodlo spoločenstvo, so zreteľom na technickú a ekonomickú uskutočniteľnosť a ostatné faktory považované za oprávnené v posudzovanej záležitosti. Opatrenia sa prehodnotia v primeranom časovom období v závislosti od charakteru zisteného rizika pre život alebo zdravie a od typu vedeckých informácií potrebných na objasnenie vedeckej neistoty a na uskutočnenie komplexnejšieho vyhodnotenia rizika.“

9 Článok 53 nariadenia č. 178/2002 s názvom „Mimoriadne opatrenia pre potraviny a krmivá pochádzajúce zo spoločenstva alebo dovezené z tretích krajín“ znie:

„1. Ak je zrejmé, že potraviny alebo krmivá pochádzajúce zo spoločenstva alebo dovezené z tretej krajiny pravdepodobne predstavujú závažné riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo pre životné prostredie a že sa také riziko nedá uspokojivo zvládnuť prostredníctvom opatrení prijatých príslušným(-i) členským(-i) štátom(-mi), Komisia, v súlade s postupom ustanoveným v článku 58 ods. 2 z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť členského štátu, neodkladne prijme jedno alebo viacero nasledujúcich opatrení, v závislosti od závažnosti situácie:

a) v prípade potravín alebo krmív pochádzajúcich zo spoločenstva:
   i) pozastavenie umiestňovania na trhu alebo používania príslušnej potraviny;
   ii) pozastavenie umiestňovania na trhu alebo používania príslušného krmiva;

iii) stanovenie osobitných podmienok pre príslušné potraviny alebo krmivá;
iv) akékoľvek ďalšie vhodné dočasné opatrenia.

b) v prípade potravín alebo krmív dovážaných z tretej krajiny:
i) pozastavenie dovozov príslušných potravín alebo krmív zo zúčastnenej tretej krajiny, a to z celej alebo z jej časti a ak je to potrebné, z tretej tranzitnej krajiny;
ii) stanovenie osobitných podmienok pre príslušné potraviny alebo krmivá zo zúčastnenej tretej krajiny, a to z celej alebo z jej časti;
iii) akékoľvek ďalšie vhodné dočasné opatrenia.

2. Avšak, v naliehavých situáciách môže Komisia dočasne prijať opatrenia uvedené v odseku 1 po konzultácii so zainteresovaným(-i) členským(-i) štátom(-mi) a informovať ostatné členské štáty.

…“

10 Článok 54 tohto nariadenia s názvom „Ostatné mimoriadne opatrenia“ stanovuje:

„1. Ak členský štát úradne informuje Komisiu o potrebe prijať mimoriadne opatrenia a ak Komisia nekonala v súlade s článkom 53, členský štát môže prijať dočasné ochranné opatrenia. V tomto prípade neodkladne informuje ostatné členské štáty a Komisiu.

2. Komisia do 10 pracovných dní predloží záležitosť [Stálemu výboru pre potravinový reťazec a zdravotný stav zvierat] s cieľom rozšírenia, zmeny a doplnenia alebo zrušenia národných dočasných ochranných opatrení.

3. Členský štát môže zachovať svoje národné dočasné ochranné opatrenia dovtedy, kým nebudú prijaté opatrenia spoločenstva.“

11 Podľa článku 58 ods. 1 uvedeného nariadenia:

„Komisii bude pomáhať Stály výbor pre potravinový reťazec a zdravotný stav zvierat…, zložený zo zástupcov členských štátov, ktorému bude predsedať zástupca Komisie. Výbor bude organizovaný v sekciách, ktoré sa budú zaoberať všetkými relevantnými záležitosťami.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

12 Rozhodnutím z 22. apríla 1998 o uvádzaní geneticky modifikovanej kukurice (Zea mays L. línia MON 810) na trh podľa smernice Rady 90/220/EHS (Ú. v. ES L 131, 1998, s. 32; Mim. vyd. 03/023, s. 77) Komisia povolila uvádzanie geneticky modifikovanej kukurice MON 810 na trh.

13 Talianska vláda listom z 11. apríla 2013 požiadala Komisiu o prijatie núdzových opatrení stanovených v článku 34 nariadenia č. 1829/2003 podľa postupu v článku 53 nariadenia č. 178/2002 s cieľom zakázať pestovanie uvedenej geneticky modifikovanej kukurice. Na podporu svojej žiadosti táto vláda predložila vedecké štúdie, ktoré vypracoval Consiglio per la ricerca e la sperimentazione in agricoltura (Rada pre poľnohospodársky výskum, Taliansko) (CRA) a Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (Inštitút pre ochranu a výskum životného prostredia, Taliansko) (ISPRA).

14 Komisia 17. mája 2013 talianskej vláde zaslala odpoveď, v ktorej uviedla, že po predbežnom posúdení predložených skutočností nezistila naliehavú potrebu prijať opatrenia podľa článkov 53 a 54 nariadenia č. 178/2002.

15 Aby Komisia zabezpečila podrobnejšiu analýzu vedeckých dôkazov predložených týmto členským štátom, požiadala 29. mája 2013 Európsky úrad pre bezpečnosť potravín o posúdenie týchto dôkazov do konca septembra 2013.

16 Talianska vláda na základe decreto Adozione delle misure d'urgenza ai sensi dell'art. 54 del regolamento (CE) n. 178/2002, concernente la coltivazione di varietà di mais geneticamente modificato MON 810 [vyhláška o prijatí mimoriadnych opatrení podľa článku 54 nariadenia (ES) č. 178/2002 v súvislosti s pestovaním odrôd geneticky modifikovanej kukurice MON 810] z 12. júla 2013 (GURI č. 187 z 10. augusta 2013) zakázala pestovanie odrôd geneticky modifikovanej kukurice MON 810.

17 Dňa 24. septembra 2013 vydal Európsky úrad pre bezpečnosť potravín stanovisko č. 3371, v ktorom konštatoval, že pracovná skupina pre geneticky modifikované organizmy (ďalej len „GMO“) nenašla v podkladoch predložených talianskou vládou na podporu núdzových opatrení týkajúcich sa kukurice MON 810 nijaké nové vedecky podložené dôkazy, ktoré by podporovali požadované núdzové opatrenia. Táto skupina preto uviedla, že závery jej predchádzajúceho posúdenia rizika v súvislosti s kukuricou MON 810 sú naďalej platné.

18 Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, ako aj zo spresnení, ktoré uviedla Komisia na pojednávaní, vyplýva, že táto inštitúcia informovala Stály výbor pre potravinový reťazec a zdravotný stav zvierat o tom, že talianska vláda jej oznámila dočasné ochranné opatrenia, ktoré prijala, avšak nepredložila návrh rozhodnutia o rozšírení, zmene a doplnení alebo zrušení národných dočasných ochranných opatrení podľa článku 54 ods. 2 nariadenia č. 178/2002.

19 Práve v tomto kontexte boli pán Fidenato, ako aj páni Leandro Taboga a Luciano Taboga stíhaní pred Tribunale di Udine (Okresný súd Udine) za pestovanie geneticky modifikovanej kukurice, konkrétne odrody MON 810, v bližšie neurčenom čase a v rozpore s vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá to zakazuje.

20 Sudca poverený predbežným vyšetrovaním na Tribunale di Udine (Okresný súd Udine) vydal proti dotknutým osobám v bližšie neurčenom čase trestný rozkaz.

21 Uvedené osoby podali proti tomuto trestnému rozkazu odpor, v ktorom poukazovali na nezákonnosť vnútroštátnej právnej úpravy, na základe ktorej bol tento trestný rozkaz vydaný, z dôvodu jej rozporu s článkom 34 nariadenia č. 1829/2003 a s článkami 53 a 54 nariadenia č. 178/2002.

22 Za týchto podmienok Tribunale di Udine (Okresný súd Udine) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Zaväzuje [článok] 54 ods. 1 [nariadenia] č. 178/2002 Komisiu, aby na základe podnetu členského štátu prijala mimoriadne oparenia podľa [článku] 53 [nariadenia] č. 178/2002, aj keď usúdi, že pokiaľ ide o dotknuté potraviny alebo krmivá, neexistujú dôvody vážneho a zjavného rizika pre zdravie ľudí, zvierat a životné prostredie?

2. Je členský štát, ktorý sa obrátil na Komisiu, v prípade, že mu Komisia oznámi zamietavé stanovisko vo veci jeho žiadosti, t. j. stanovisko, ktoré teoreticky bráni potrebe prijať mimoriadne opatrenia, a z tohto dôvodu Komisia tieto opatrenia v zmysle [článku] 34 [nariadenia] č. 1829/2003, o ktoré daný členský štát požiadal, neprijme, oprávnený prijať v súlade s [článkom 53 nariadenia] č. 178/2002 dočasné mimoriadne opatrenia?

3. Môžu úvahy súvisiace so zásadou preventívnosti, nespadajúce do rámca vážneho a zjavného rizika pre zdravie ľudí, zvierat alebo pre životné prostredie, pokiaľ ide o použitie potravín alebo krmív, odôvodniť prijatie dočasných núdzových opatrení členským štátom podľa [článku] 34 [nariadenia] č. 1829/2003?

4. Môže členský štát v prípade, že je jasné a zrejmé, že Komisia usúdila, že nie sú splnené vecné podmienky na prijatie mimoriadnych opatrení týkajúcich sa potravín alebo krmív, pričom tento záver následne potvrdil vedecký posudok Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín a tieto stanoviská sa písomne oznámili členskému štátu, ktorý o prijatie mimoriadnych opatrení požiadal, ďalej udržiavať v platnosti existujúce vnútroštátne dočasné mimoriadne opatrenia a/alebo obnoviť platnosť týchto dočasných mimoriadnych opatrení, ak uplynulo prechodné obdobie, na ktoré sa prijali?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej prejudiciálnej otázke

23 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 34 nariadenia č. 1829/2003 v spojení s článkom 53 nariadenia č. 178/2002 vykladať v tom zmysle, že Komisia je povinná prijať mimoriadne opatrenia v zmysle uvedeného článku 53, keď ju členský štát úradne informuje podľa článku 54 ods. 1 tohto nariadenia o potrebe prijať takéto opatrenia, napriek tomu, že nie je zrejmé, že výrobok schválený nariadením č. 1829/2003 alebo v súlade s týmto nariadením pravdepodobne predstavuje vážne riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo pre životné prostredie.

24 Nariadenie č. 1829/2003, rovnako ako nariadenie č. 178/2002 majú za cieľ zabezpečiť okrem iného vysoký stupeň ochrany ľudského zdravia a záujmov spotrebiteľov za predpokladu zabezpečenia efektívneho fungovania vnútorného trhu.

25 Ako teda vyplýva z odôvodnenia 1 nariadenia č. 1829/2003, aj keď voľný pohyb bezpečných a zdravých potravín a krmív je základným aspektom vnútorného trhu, zákaz alebo obmedzenie pestovania GMO, ktoré sú povolené v zmysle nariadenia č. 1829/2003 a zapísané do spoločného katalógu v zmysle smernice Rady 2002/53/ES z 13. júna 2002 o spoločnom katalógu odrôd poľnohospodárskych rastlinných druhov (Ú. v. ES L 193, 2002, s. 1; Mim. vyd. 03/036, s. 281), môže členský štát nariadiť v prípadoch, ktoré sú výslovne upravené v práve Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. septembra 2012, Pioneer Hi Bred Italia, C-36/11, EU:C:2012:534, body 63 a 70).

26 Medzi výnimkami sa nachádzajú najmä opatrenia prijaté podľa článku 34 nariadenia č. 1829/2003.

27 Ako vyplýva z článku 34 nariadenia č. 1829/2003, ak je zrejmé, že výrobky, ktoré sú povolené týmto alebo v súlade s týmto nariadením pravdepodobne predstavujú vážne riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo životné prostredie, prijmú sa opatrenia podľa postupov, ktoré sú ustanovené v článkoch 53 a 54 nariadenia (ES) č. 178/2002. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že článok 53 nariadenia č. 178/2002 sa týka mimoriadnych opatrení, ktoré môže prijať Komisia, pričom na prijatie takýchto opatrení členskými štátmi sa vzťahuje článok 54 tohto nariadenia.

28 Z toho vyplýva, že ak sa nepreukázalo, že je zrejmé, že výrobok schválený nariadením č. 1829/2003 alebo v súlade s ním pravdepodobne predstavuje vážne riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo pre životné prostredie, Komisia nie je povinná podľa článku 34 tohto nariadenia v spojení s článkom 53 nariadenia č. 178/2002 prijať mimoriadne opatrenia v zmysle uvedených článkov.

29 Okolnosť, že prijatie takýchto opatrení navrhoval členský štát, nemá vplyv na právomoc posúdenia, ktorú má v tejto súvislosti Komisia.

30 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné na prvú otázku odpovedať, že článok 34 nariadenia č. 1829/2003 v spojení s článkom 53 nariadenia č. 178/2002 sa má vykladať v tom zmysle, že Komisia nie je povinná prijať mimoriadne opatrenia v zmysle uvedeného článku 53, keď ju členský štát úradne

informuje podľa článku 54 ods. 1 tohto nariadenia o potrebe prijať takéto opatrenia, ak nie je zrejmé, že výrobok povolený nariadením č. 1829/2003 alebo v súlade s týmto nariadením pravdepodobne predstavuje vážne riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo životné prostredie.

O druhej a štvrtej prejudiciálnej otázke

31 Svojou druhou a štvrtou otázkou, ktoré je potrebné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 34 nariadenia č. 1829/2003 v spojení s článkom 54 nariadenia č. 178/2002 vykladať v tom zmysle, že členský štát môže po tom, ako Komisiu úradne informuje o potrebe prijať mimoriadne opatrenia, a v prípade, že táto inštitúcia neprijala nijaké opatrenie podľa článku 53 nariadenia č. 178/2002, jednak sám prijať takéto opatrenia na vnútroštátnej úrovni a jednak ich udržiavať v platnosti a obnovovať, pokiaľ Komisia neprijala podľa článku 54 ods. 2 tohto nariadenia rozhodnutie, ktorým sa tieto opatrenia rozširujú, menia a dopĺňajú alebo rušia.

32 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že článok 34 nariadenia č. 1829/2003 umožňuje členskému štátu, aby prijal núdzové opatrenia v zmysle tohto článku, pričom sa predpokladá, že sa dodržia tak hmotnoprávne podmienky vyplývajúce z tohto článku, ako aj procesné podmienky stanovené v článku 54 nariadenia č. 178/2002 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2011, Monsanto a i. C-58/10 až C-68/10, EU:C:2011:553, body 66 až 69).

33 Podľa článku 54 ods. 1 tohto nariadenia, ak členský štát úradne informuje Komisiu o potrebe prijať mimoriadne opatrenia a ak Komisia neprijala nijaké opatrenie podľa článku 53 tohto nariadenia, členský štát môže prijať dočasné ochranné opatrenia.

34 Procesné podmienky sú stanovené v odseku 1 uvedeného článku 54, ktorý ukladá členským štátom jednak povinnosť „úradne“ informovať Komisiu o potrebe prijať mimoriadne opatrenia a jednak v prípade, že Komisia neprijala žiadne opatrenie podľa článku 53 nariadenia č. 178/53, „neodkladne“ informovať Komisiu a ostatné členské štáty o národných dočasných ochranných opatreniach, ktoré boli prijaté. Preto vzhľadom na to, že zásah predmetného členského štátu má núdzovú povahu, a na cieľ ochrany zdravia verejnosti sledovaný nariadením č. 1829/2003 sa článok 54 ods. 1 nariadenia č. 178/2002 musí vykladať v tom zmysle, že Komisia musí byť v prípade núdze informovaná, tak ako to tento článok stanovuje, najneskôr súčasne s prijatím mimoriadnych opatrení zo strany dotknutého členského štátu (rozsudok z 8. septembra 2011, Monsanto a i., C-58/10 až C-68/10, EU:C:2011:553, bod 73).

35 Článok 54 ods. 3 nariadenia č. 178/2002 okrem iného stanovuje, že mimoriadne opatrenia prijaté členskými štátmi môžu byť zachované dovtedy, kým nebudú prijaté opatrenia Európskej únie.

36 Výraz zachovanie opatrení v tomto článku treba chápať tak, že sa vzťahuje aj na obnovenie týchto opatrení, ak boli prijaté len dočasne. Z tohto nariadenia totiž nevyplýva, že normotvorca Únie mal v úmysle obmedziť prostriedky, ktorými dotknutý členský štát môže udržať v platnosti prijaté opatrenia, pričom opačný výklad by mohol predstavovať prekážku zvládnutia rizika pre zdravie ľudí, zvierat alebo pre životné prostredie, ktoré môžu predstavovať potraviny a krmivo pochádzajúce zo Spoločenstva alebo dovezené z tretích krajín.

37 Ako však zdôraznil Súdny dvor v bode 78 rozsudku z 8. septembra 2011, Monsanto a i. (C-58/10 až C-68/10, EU:C:2011:553), vzhľadom na systém vytvorený nariadením č. 1829/2003 a jeho cieľ vyhnúť sa umelým rozdielom pri preberaní zodpovednosti za vážne riziko prináleží posúdenie a riadenie činností v prípade zjavného a vážneho rizika v poslednom stupni do výlučnej právomoci Komisie a Rady Európskej únie, pričom kontrolu nad nimi vykonáva súdny orgán Únie.

38 Z toho vyplýva, že v štádiu, keď členské štáty prijímajú a vykonávajú núdzové opatrenia uvedené v článku 34 nariadenia č. 1829/2003, kým nebolo prijaté v tejto súvislosti žiadne rozhodnutie na úrovni Únie, sú vnútroštátne súdy, ktoré majú preveriť zákonnosť takýchto vnútroštátnych opatrení, oprávnené posúdiť túto zákonnosť vzhľadom na hmotnoprávne podmienky stanovené v článku 34 nariadenia a na procesné podmienky vyplývajúce z článku 54 nariadenia č. 178/2002, pričom jednotnosť práva Únie môže zabezpečiť Súdny dvor v rámci prejudiciálneho konania, pretože keď má vnútroštátny súd pochybnosti o výklade ustanovenia práva Únie, môže alebo musí v súlade s článkom 267 druhým a tretím odsekom ZFEÚ predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru (rozsudok z 8. septembra 2011, Monsanto a i., C-58/10 až C-68/10, EU:C:2011:553, bod 79, ako aj citovaná judikatúra).

39 V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že z písomných pripomienok, ktoré Súdnemu dvoru predložila Komisia, vyplýva, že v rozpore s ustanoveniami článku 54 ods. 2 nariadenia č. 178/2002 nebolo na úrovni Únie prijaté nijaké rozhodnutie o rozšírení, zmene a doplnení alebo zrušení tohto národného dočasného ochranného opatrenia.

40 Z tohto ustanovenia vyplýva, že Komisia do 10 pracovných dní predloží záležitosť Stálemu výboru pre potravinový reťazec a zdravotný stav zvierat ustanovenému v článku 58 ods. 1 tohto nariadenia v súlade s postupom zakotveným v článku 58 ods. 2 uvedeného nariadenia s cieľom rozšírenia, zmeny a doplnenia alebo zrušenia národných dočasných ochranných opatrení.

41 Na druhej strane, ak sa Komisia obrátila na Stály výbor pre potravinový reťazec a zdravotný stav zvierat a bolo prijaté rozhodnutie na úrovni Únie, posúdenie skutkových okolností a právnych aspektov týkajúcich sa tohto prípadu obsiahnuté v takomto rozhodnutí je záväzné pre všetky orgány členského štátu, ktorý je adresátom takéhoto rozhodnutia, v súlade s článkom 288 ZFEÚ, a to vrátane vnútroštátnych súdov, ktoré majú posúdiť zákonnosť opatrení prijatých na vnútroštátnej úrovni (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2011, Monsanto a i., C-58/10 až C-68/10, EU:C:2011:553, bod 80, ako aj citovanú judikatúru).

42 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je na druhú a štvrtú otázku potrebné odpovedať, že článok 34 nariadenia č. 1829/2003 v spojení s článkom 54 nariadenia č. 178/2002 sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát môže po tom, ako Komisiu úradne informuje o potrebe prijať mimoriadne opatrenia, a v prípade, že táto inštitúcia neprijala nijaké opatrenie podľa článku 53 nariadenia č. 178/2002, jednak sám prijať takéto opatrenia na vnútroštátnej úrovni a jednak ich udržiavať v platnosti a obnovovať, pokiaľ Komisia neprijme podľa článku 54 ods. 2 tohto nariadenia rozhodnutie, ktorým sa tieto opatrenia rozširujú, menia a doplňujú alebo rušia.

O tretej prejudiciálnej otázke

43 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 34 nariadenia č. 1829/2003 v spojení so zásadou preventívnosti vykladať tak, že členským štátom poskytuje možnosť prijať v súlade s článkom 54 nariadenia č. 178/2002 dočasné núdzové opatrenia len na základe tejto zásady a bez toho, aby boli splnené podmienky uvedené v článku 34 nariadenia č. 1829/2003.

44 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že článok 7 nariadenia č. 178/2002 definuje zásadu preventívnosti v oblasti potravinového práva. Odsek 1 tohto článku stanovuje, že za určitých okolností, ak sa po vyhodnotení dostupných informácií zistí možnosť škodlivých účinkov na zdravie, ale pretrváva vedecká neistota, môžu sa prijať dočasné opatrenia na riadenie rizika potrebné na zabezpečenie vysokej úrovne ochrany zdravia, pre ktorú sa rozhodla Únia, až do získania ďalších vedeckých informácií pre komplexnejšie vyhodnotenie rizika.

45 Článok 34 nariadenia č. 1829/2003 stanovuje, tak ako bolo pripomenuté v bode 27 tohto rozsudku, podmienky, za ktorých výrobok, ktorý je povolený týmto alebo v súlade s týmto nariadením, môže byť predmetom núdzových opatrení, pričom jasne definuje stupeň náročnosti, ktorým sa riadi prijatie týchto opatrení.

46 Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 78 svojich návrhov, zásada preventívnosti zakotvená v článku 7 nariadenia č. 178/2002 síce zostáva všeobecnou zásadou potravinového práva, normotvorca Únie však v článku 34 nariadenia č. 1829/2003 stanovil presné pravidlo s cieľom prijať núdzové opatrenia podľa postupov v článkoch 53 a 54 nariadenia č. 178/2002.

47 Je nepochybné, že ako uviedol Súdny dvor v bode 71 rozsudku z 8. septembra 2011, Monsanto a i. (C-58/10 až C-68/10, EU:C:2011:553), podmienky, ktoré musia byť splnené pri prijatí mimoriadnych opatrení a sú stanovené v článku 54 ods. 1 nariadenia č. 178/2002, je potrebné vykladať najmä vzhľadom na zásadu preventívnosti s cieľom zaistiť vysoký stupeň ochrany ľudského života a zdravia, pričom sa musí dbať na zabezpečenie voľného pohybu bezpečných a zdravých potravín a krmív, ktorý je základným aspektom vnútorného trhu.

48 Túto zásadu však nemožno vykladať tak, že by to umožnilo vylúčiť alebo zmeniť ustanovenia uvedené v článku 34 nariadenia č. 1829/2003, najmä ich zmiernením.

49 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, tak ako to bolo pripomenuté v bode 38 tohto rozsudku, že vnútroštátne súdy, ktoré rozhodujú o zákonnosti vnútroštátnych núdzových opatrení uvedených v článku 34 tohto nariadenia, sú oprávnené posúdiť zákonnosť týchto opatrení vzhľadom na hmotnoprávne podmienky stanovené v tomto článku a procesné podmienky vyplývajúce z článku 54 nariadenia č. 178/2002.

50 Tiež je potrebné konštatovať, tak ako to v podstate v bode 68 svojich návrhov urobil generálny advokát, že na dočasné opatrenia na riadenie rizika, ktoré možno prijať na základe zásady preventívnosti, a na núdzové opatrenia prijaté podľa článku 34 nariadenia č. 1829/2003 sa nevzťahuje rovnaký režim. Z článku 7 nariadenia č. 178/2002 totiž vyplýva, že prijatie týchto dočasných opatrení podlieha podmienke, že po vyhodnotení dostupných informácií sa zistí možnosť škodlivých účinkov na zdravie, pričom však pretrváva vedecká neistota. Naopak, článok 34 nariadenia č. 1829/2003 umožňuje uplatniť núdzové opatrenia, ak je „zrejmé“, že výrobky, ktoré sú povolené týmto alebo v súlade s týmto nariadením, pravdepodobne predstavujú „vážne“ riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo životné prostredie.

51 V tejto súvislosti Súdny dvor v bodoch 76 a 77 rozsudku z 8. septembra 2011, Monsanto a i. (C-58/10 až C-68/10, EU:C:2011:553) konštatoval, že výrazy „zrejmé“ a „vážne riziko“ uvedené v článku 34 nariadenia č. 1829/2003 sa musia vnímať tak, že odkazujú na dôležité riziko zjavne ohrozujúce zdravie ľudí, zvierat alebo životné prostredie. Toto riziko je potrebné konštatovať na základe nových dôkazov založených na vierohodných vedeckých údajoch. Ochranné opatrenia prijaté na základe článku 34 totiž nemôžu byť riadne odôvodnené čisto hypotetickým rizikom založeným len na predpokladoch, ktoré ešte neboli vedecky overené. Naopak, takéto ochranné opatrenia, napriek ich dočasnosti a preventívnej povahe, môžu byť prijaté, len ak sa zakladajú na čo najúplnejšom posúdení rizík pri zohľadnení osobitných okolností predmetného prípadu, ktoré preukazujú, že tieto opatrenia sú nevyhnutné.

52 Okrem toho je potrebné poukázať na to, že ako uviedol v bodoch 74 až 76 svojich návrhov generálny advokát, rozdiel v stupni rizika požadovanom v článku 34 nariadenia č. 1829/2003 na jednej strane a v článku 7 nariadenia č. 178/2002 na druhej strane sa musí chápať s ohľadom na procesné uplatnenie týchto ustanovení, teda na uplatnenie článku 34 nariadenia č. 1829/2003 na výrobky povolené týmto nariadením a článku 7 nariadenia č. 178/2002 na celú oblasť potravinárskeho práva vrátane výrobkov, ktoré nikdy nepodliehali povoľovaniu.

53 Z toho vyplýva, že na to, aby článok 7 nariadenia č. 178/2002 neznižoval stupeň neistoty požadovaný pravidlom stanoveným v článku 34 nariadenia č. 1829/2003 na účely prijatia núdzových opatrení, nemožno pripustiť takéto samostatné uplatnenie zásady preventívnosti, tak ako je vyjadrená v článku 7 nariadenia č. 178/2002, bez dodržania hmotnoprávnych podmienok stanovených v článku 34 nariadenia č. 1829/2003 s cieľom prijať núdzové opatrenia uvedené v tomto článku.

54 Vzhľadom na uvedené je potrebné na tretiu otázku odpovedať v tom zmysle, že článok 34 nariadenia č. 1829/2003 v spojení so zásadou preventívnosti, tak ako ju uvádza článok 7 nariadenia č. 178/2002, sa má vykladať v tom zmysle, že členským štátom neposkytuje možnosť prijať v súlade s článkom 54 nariadenia č. 178/2002 dočasné núdzové opatrenia len na základe tejto zásady a bez toho, aby boli splnené podmienky uvedené v článku 34 nariadenia č. 1829/2003.

O trovách

55 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Článok 34 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách v spojení s článkom 53 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín, sa má vykladať v tom zmysle, že Európska komisia nie je povinná prijať mimoriadne opatrenia v zmysle uvedeného článku 53, keď ju členský štát úradne informuje podľa článku 54 ods. 1 tohto nariadenia o potrebe prijať takéto opatrenia, ak nie je zrejmé, že výrobok povolený nariadením č. 1829/2003 alebo v súlade s týmto nariadením pravdepodobne predstavuje vážne riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo životné prostredie.**

2. **Článok 34 nariadenia č. 1829/2003 v spojení s článkom 54 nariadenia č. 178/2002 sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát môže po tom, ako Európsku komisiu úradne informuje o potrebe prijať mimoriadne opatrenia, a v prípade, že táto inštitúcia neprijala nijaké opatrenie podľa článku 53 nariadenia č. 178/2002, jednak sám prijať takéto opatrenia na vnútroštátnej úrovni a jednak ich udržiavať v platnosti a obnovovať, pokiaľ Komisia neprijala podľa článku 54 ods. 2 tohto nariadenia rozhodnutie, ktorým sa tieto opatrenia rozširujú, menia a doplňujú alebo rušia.**

3. **Článok 34 nariadenia č. 1829/2003 v spojení so zásadou preventívnosti, tak ako ju uvádza článok 7 nariadenia č. 178/2002, sa má vykladať v tom zmysle, že členským štátom neposkytuje možnosť prijať v súlade s článkom 54 nariadenia č. 178/2002 dočasné núdzové opatrenia len na základe tejto zásady a bez toho, aby boli splnené podmienky uvedené v článku 34 nariadenia č. 1829/2003.**

Podpisy